

prés, la fulguració floral esclata gloriosa entre llentiscos, brucs, romaní i farigola. A l'estiu cal fer-hi una llarga passejada i, pels camins, quan baixen vers els penya-segats, poden veure entre els pins unes veles blanques enjogassades sobre les onades. L'espectacle és un pur encant. A la tardor les fulles agafen aquell color verd torrat. La malenconia tardoral s'imposa lentament, els arbres perden les fulles però sempre hi ha flors de temporada que fan la impressió de la continuïtat de la vida. El cicle floral es repeteix cada anyada, perquè hi ha mans de jardiniers experts que vetllen a fi que tot sembli espontani.

Cal dir que ens mancava el llibre que ha escrit l'amic Gil Bonancia. Omplir aquest buit amb un llibre que ens descriu un dels paratges més interessants per la seva bellesa de la nostra Costa Brava era peremptori i s'imposava.

Josep Martinell

g
edicions
62

El Garbell 40
160 pàgines

Santiago Rusiñol **Teatre** **simbolista**

Les obres més significatives de l'avantguarda literària de la seva època, fruit del «programa ardent d'un verdader artista sincer i sense fre» (J. Yxart).

a cura
de Mita Casacuberta

Arxius, pedagogia i dinamització cultural

ALBERCH, Ramon i BOADAS, Joan

La función cultural de los archivos.

Bergara, Departament de Cultura d'Euskadi,
1991; 94 pp.

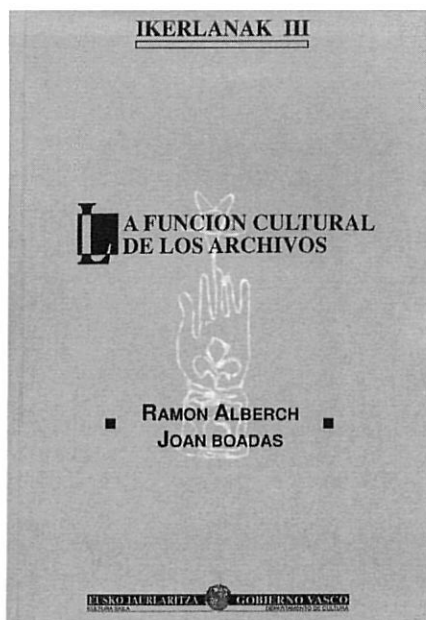
Ramon Alberch, arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona, i Joan Boadas, arxiver municipal de Girona i coordinador de Cultura de l'Ajuntament de Girona, acaben de publicar, en el número III de la col·lecció Ikerlanak del Centre del Patrimoni Documental d'Euskadi, un llibre sobre la funció cultural de l'arxiu, treball del qual ja ens havien ofert un tast a la *Revista de Catalunya* 26 (1989). Aquesta publicació és una mostra més del nivell capdavanter de l'arxivística catalana, i entre aquesta la gironina, en la renovació de l'ofici i la preocupació per les noves i velles problemàtiques que suposen el reconeixement d'una tasca que depassa amb escreix els murs del mateix arxiu.

El tema és novador, a nivell català i a nivell espanyol, i és per això que el llibre és presentat pels dos prologuistes (Borja de Aguinalde, responsable de la col·lecció i del Centre del Patrimoni Documental d'Euskadi, i Marcel Duchéin, inspector general d'Arxius de França) i els mateixos autors com un manual –el primer– que exposa les possibilitats en aquesta línia i que recorda allò que

des de fa trenta o quaranta anys es porta a terme arreu d'Europa. La funció cultural dels arxius consisteix a oferir els serveis de l'arxiu al màxim d'usuaris possibles amb una finalitat darrera, que és la de fer prendre consciència de la conservació del patrimoni i, en especial, del patrimoni documental. En tant que manual, repassa les possibilitats per travessar els murs de l'edifici de l'arxiu i projectar-se a la societat a dos nivells: el pedagògic i el de la dinamització cultural.

Conscients que els futurs usuaris dels arxius han de ser els nois, els autors fan una especial menció a una secció que des dels anys cinquanta es troba a ple rendiment en arxius europeus. El servei pedagògic que ofereixen aquests arxius permet la possibilitat que el noi entri en contacte amb la documentació, que la remeni, la confronti i en tregui les seves conclusions; en definitiva, que aprengui l'ofici d'historiador. Els objectius hauran d'anar marcats pel professor a fi que aquestes sessions, que poden ser a l'arxiu, en una primera visita, però que després es podran fer en el mateix centre d'ensenyament, amb materials reproduïts, siguin enteses pel noi com una prolongació d'allò que s'està fent a l'aula. Cal evitar, en benefici de l'experiència, que el noi vegi aquesta activitat com una distorsió de la dinàmica general de l'assignatura.

Per aquesta funció, a França, disposen d'un professor col·laborador dels arxius (*professeur attaché*) que destina algunes hores lectives a preparar materials i a contactar amb els qui sol·liciten el servei pedagògic: no és l'arxiver, sinó un professional de l'ensenyament, coneixedor dels objectius de cada nivell i del nivell de desenvolupament dels nois. Les experiències catalanes, algunes ben reeixides (la col·laboració entre l'IB Antoni Torroja i l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera és ben coneguda pels resultats), són el fruit de la col·laboració voluntarista entre arxiviers i ensenyants. D'aquesta, i d'altres experiències, val la pena de reivindicar l'ús del marc local: els nois veuen una realitat més propera, immediata i d'una major concreció; d'aquesta manera la història general pot ser fàcilment percebuda des de la història local. Davant l'expectativa dels canvis que es poden donar en l'ensenyament, és d'esperar que les administra-

cions, les conselleries de Cultura i Ensenyament, ofereixin unes majors facilitats de col·laboració, si és així es poden esperar resultats ben lloables, atès que el nou disseny curricular pot deixar obertes les portes a aquestes experiències que fins ara s'han hagut de moure, en el cas de l'Ensenyament Secundari, en matèries menors com són les EATP.

El segon aspecte del qual tracta el volum és la divulgació i la dinamització cultural. Bàsicament, les possibilitats d'actuació queden definides en quatre àmbits: les exposicions documentals, les publicacions, les accions de dinamització cultural i l'ús dels mitjans de comunicació. Pel que fa a les exposicions documentals, s'exposen les possibilitats que ofereixen els mateixos locals dels arxius, possibilitats que han de permetre exposar documents que facin entendre el context històric en el qual han estat generats. Aquí plantegen diferents aspectes, entre els quals hi ha la necessitat d'adequar els materials exposats al seu contingut i no pas al seu aspecte, i acaben plantejant les condicions tècniques que hauran de reunir els locals i les exposicions. Si bé aquesta és una manera de socialitzar l'arxiu, la feina primera i bàsica de l'arxiver continua essent la de donar informació puntual als investigadors sobre els fons que custodia: en aquest camp, l'arxiver ha d'oferir els instruments de descripció necessaris. És clar, però, que en això hi ha punts de vista diferents: els investigadors prefereixen instruments de descripció detallats, mentre que, a vegades, els arxivers ofereixen, en una primera publicació, guies o inventaris. D'altra banda, l'arxiu també pot intervenir en la dinamització cultural de la localitat on està ubicat, el mateix edifici pot ser el lloc adient per a la presentació de llibres, o per fer-hi conferències. L'arxiu, com el museu, pot ser també l'eix aglutinador de la difusió històrica, i en això els Tallers d'Història hi tenen molt a dir. A nivell gironí tenim casos ben concrets d'aquesta difusió: l'*Informatiu de l'Arxiu i Museu de Sant Feliu de Guíxols*, els *Plecs d'Història Local de l'Escala*, o la *Crònica de l'Arxiu Municipal de Llagostera*, per posar alguns casos; és clar, però, que mentre trobem tallers d'història que neixen (el taller d'història de Salt n'és un exemple ben recent) en trobem d'altres que, per la retallada de pressupostos en les àrees de cultura, desapareixen. Finalment, plantejgen les possibilitats dels mitjans de comunicació per tal de donar a conèixer l'arxiu i la feina de l'arxiver en aquest objectiu de projecció social.

El volum acaba amb el comentari d'una enquesta contestada per 40 arxius espanyols sobre les activitats culturals que porten a terme. Les respostes constaten la predisposició dels arxivers i les limitacions amb què es troben. És clar, mentre la Cultura no tingui la consideració social que mereix, ben poc es podrà avançar. Sortosament, la imaginació, sovint, aconsegueix de superar aquest obstacle.

Pere Gifre

Itineraris de la natura

PALLÍ i BUXÓ, L.; BRUSI i BELMONTE, D., eds.,
El medi natural a les terres gironines.
11 itineraris per la Catalunya Nord-Oriental.
 Palahí. 1992.
 Girona. 226 pp.

La problemàtica ecològica ve de molt lluny, però en els nivells en què l'experimentem és un fenomen recent. És un fet innegable que cada dia es parla més de les qüestions i de la problemàtica respecte del medi ambient, alhora que més i més persones es van sensibilitzant del valor i la necessitat de vetllar i protegir el patrimoni natural –en benefici de la col·lectivitat actual i de les generacions futures.

Amb un pròleg de Lluís Pallí i David Brusi, com a editors, i a càrrec de més d'una trentena d'autors, s'ha publicat, amb el suport de la Diputació i de la Universitat de Girona, el llibre *El medi natural a les terres gironines. 11 itineraris per la Catalunya Nord-Oriental*. Una contribució a aquesta sensibilització de què ara parlàvem. El *medi natural...* és un volum de 226 pàgines, amb fotografies i dibuixos, i es dedica exclusivament al medi natural de les comarques gironines.

Per la relativa especialització, per la qualitat de la presentació i per la independència dels autors en abordar cada tema, aquesta és una obra important. I singular. La singularitat prové d'allò que explica en la presentació: «El medi natural de les terres gironines esdevé un cúmul de diversitat

alhora que un aliatge complet que atorga a aquest territori un interès especial. L'heterogeneïtat geològica, els contrastos de relleu, el paper diferenciador de les aigües, el clima o els sòls, la varietat de comunitats vegetals i faunístiques conformen un marc d'estudi privilegiat per al naturalista».

El llibre s'enceta amb una participació (pp. 7-8), a la qual segueixen dos grans blocs: un, dedicat a «El medi natural» (pp. 9-85), i l'altre, als «Itineraris» (pp. 91-226). Són dues seccions ben diferenciades. La primera, un conjunt de capítols que abasten diverses àrees de coneixement: el marc físic (pp. 9-13), les unitats de relleu (pp. 15-20), les característiques litoestructurals (pp. 21-34), la morfologia (pp. 35-48), el clima (pp. 49-54), les aigües (pp. 55-67), els sòls (pp. 69-72), la vida vegetal (pp. 73-78) i la vida animal (pp. 79-85). A la segona part, s'apleguen onze itineraris d'interès pedagògic, de caire molt divers.

A la primera part del llibre s'exposen unes generalitats que ajuden el lector a adquirir una visió globalitzadora de l'entorn natural i mostren, àdhuc, els lligams que vinculen els sistemes naturals i els sistemes humans. Resulta una aportació de coneixements i dades del medi d'aquesta bigarrada Catalunya Nord-Oriental. El contingut de cada capítol de la primera part s'estructura diferentment, segons el criteri de cada autor. El punt de vista d'aquesta primera part és essencialment descriptiu.

Cada itinerari rep un títol genèric que el relaciona amb un determinat indret o aspecte d'interès naturalístic: «Els aiguamolls de l'Empordà» (pp. 91-105), «La zona volcànica de la Garrotxa» (pp. 107-116), «L'estany de Banyoles» (pp. 117-133), «El Montseny» (pp. 135-144), «El cap de Creus» (pp. 145-157), «La Costa Brava» (pp. 159-169), «La depressió de la Selva» (pp. 171-179), «Les Gavarres» (pp. 181-189), «El món del suro» (pp. 191-199), «Calella de Palafrugell» (pp. 201-208) i «El Montgrí i les illes Medes» (pp. 209-226). Cada itinerari es refereix a espais rellevants de la zona. El seu tractament segueix la mateixa fórmula.

La determinació de les zones tractades es va fer en el marc de la comissió organitzadora del simposi.

